

L'ABC dals dretgs politics en tschintg linguas

Nova brochura da la chanzlia federala

■ (anr/vi) Oz publitgescha la chanzlia federala «L'ABC dals dretgs politics». La brochura gratuita declera plets ch'ins dauda savens e na sa tuttina betg adina precis tge ch'els muntan. Elecziun da maiorz? Il term han ins gia legì milli giadas. Ma sch'in uffant dumonda tge ch'el muntia, vegnan ins en las stretgas. La nova brochura da la chanzlia federala definescha radund 135 terms e porscha in «tour d'horizon» dals dretgs politics. La finamira è d'animar ils Svizzers e las Svizras dad ir quest atun ad eleger il nov parlament federal.

Cumular, panaschar, stritgar

Cun sfegliar la brochura croda si ch'ella cuntegna blers chavazzins banals, sco per exempel «partida politica». Sco ch'ins legia dentant la definiziun daventi cler ch'i na sa tracta gnanca d'in chavazzin uschè banal. En mintga cas pudessan ils pli paucs scurlattar ord la mongia la definiziun: «Associaziun duraivla, organisada tenor il dretg privat, da persunas cun finamiras politics cuminaivlas che vegnan definidas en il program u en statuts.»

Tar auters chavazzins èn ins cuntent da puspè pudair frestgentar si la savida. «Cumular, panaschar, stritgar» – quai fan ins mo mintga quatter onns tar las elecziuns naziunalas ed ins emblida en il fratemp per il solit da tge ch'i sa tracta propri. Era qua porscha la brochura agid (guarda fanestra).

Il frontspizi dal ABC dals dretgs politics.

La lingia vida dumbra era

Per part infurmescha la brochura era davart detagls ch'ins n'era gnanca per-tschart ch'els pudessan esser impurtants, per exempel sut il term «vuschi supplementara». Quai è la «vuschi che correspunda ad ina lingia vida sin in cedel electoral, sche quel cuntegna damain vuschs da candidats valaivlas che cusseglers naziunals ch'èn d'eleger en in circul electoral, e che vegn attribuida a la glista electorala inditgada cun in num u cun in numer sin il cedel electoral.»

Quai munta per exempel per in electur grischun ch'emplenescha or ina glista vida: Era sch'el scriva si mo dus nums sin ina glista, dumbran las trais ulteriuras lingias vidas era sco vuschs – numnadamain per quella partida e glista ch'ins scriva en il quadrel sura. Sch'ins n'inditgescha dentant nagina cifra da glista u partida, na dumbran las lingias vidas betg.

Tschintg linguas ina sper l'autera

Interessanta è la brochura er ord puntg da vista linguistic. Damai che las definiziuns en las tschintg linguas cumparan gist ina suenter l'autra pon ins cumparegliar ils terms politics da las quatter parts da la Svizra ed anc leger els en englais.

La brochura pon ins retrair gratuit en l'inter-net sut www.bundespublikationen.admin.ch u per posta tar: chanzlia federala, secziun da terminologia, Gurtengasse 3, 3003 Berna.

Cumular, panaschar, stritgar

L'october èsi puspè da ponderar co emplenir or ils cedels d'elecziun. Prender ina glista prestampada? U scriver ils candidats preferids sin ina glista vida? «L'ABC dals dretgs politics» po esser nizzaiivel, per tge el explitgescha era suandants terms:

Cumular: Pussaivladad da las votantas e dals votants dad inditgar sin il cedel electoral duas giadas il num d'ina candidata u d'in candidat.

Panaschar: Pussaivladad da las votantas e dals votants da modifigar in cedel electoral prestampà, inscrivend a maun nums da candidatas e da candidats d'autras glistas dal medem circul electoral e stritgond, sche necessari, nums stampads sin il cedel electoral respectiv.

Stritgar: Pussaivladad da las votantas e dals votants da modifigar in cedel electoral prestampà stritgond nums prestampads sin quel cedel electoral.